

Klarinet Sonatı, Fa Minör Op.120 No.1

Work Title	Clarinet Sonata No.1, Op.120/1
Alternative Title	
Composer	Brahms, Johannes
Opus/Catalogue Number	Op.120
Key	F minor
Movements/Sections	4 movements
	I. Allegro appassionato
	II. Andante un poco adagio
	III. Allegretto grazioso
	IV. Vivace
Year/Date of Composition	1894
First Performance	1895-01-11 in Vienna, Saal Bösendorfer Richard Mühlfeld (clarinet) ; Johannes Brahms (piano)
First Publication	1895 (June) - Berlin: N. Simrock
Dedication	Richard Mühlfeld
Average Duration	23 minutes
Composer Time Period	Romantic
Piece Style	Romantic
Instrumentation	Clarinet, Piano

Brahms, yaşamının son yıllarında bestelediği, o zamanki tanımla Düo Sonatlar'ında, piyanonun yanında daha derin, bas sesli çalgılara yönelmiş; 1894'te klarinet (ya da viyola) için yazdığı iki sonatla da bu ilgiyi göstermiştir.

O yıllarda senfoni, kuartet, keman sonatı gibi türlerden uzaklaşan Brahms, bu sonattan sonra ölümüne kadar yalnızca Dört Ciddi Şarkı ile org için bir iki koral prelüd bestelemiştir.

Viyana'da ilk kez 11 Ocak 1895'te yorumlanan Op.120 Sonatlar'dan Fa minör Sonat No.1, diğeri gibi üç bölümlü olmayıp dört bölümlüdür ve aralarında biraz da kontrast vardır.

Brahms, Klarinetli Beşli gibi, bu sonatlarında da ilk yorumu gerçekleştiren klarinetçi Richard Mühlfeld'den çok memnun kalmış ve sanatçıyı dostlarına "Benim Primadonnam" diye takdim etmiştir. Bu sonatların ithaf edildiği Mühlfeld (1856-1907) Meiningen Saray Orkestrası'nın baş klarinetistiydi ve Brahms 1891'de ona Klarinetli Üçlüsü ile Beşli'sini de ithaf etmişti.

Brahms lirik, pastoral ve epik pasajlarla işlediği bu sonatlarında klarinetin tutkulu ve patetik karakterini düşünerek şakacı ve tiz seslerden kaçınmış, çalgının akustik özelliklerini çok dikkatle değerlendirmiştir.

Bu iki sonatın viyola-piyano uygulamalarını da yapan Brahms, bu arada – belki de daha çok çalınması için – eserin keman-piyano düzenlemesini de yapmıştır; ancak bu düzenleme pek az bilinir ve çalınır.

No.1 Fa minör Sonat'ın 1. bölümü 4/4'lük ölçüde, Fa minör tonda, hızlı ve tutkulu (allegro appassionato) tempoda büyük bir iç gerilimi duyurur. Sonatın minör tondaki bu tek bölümü bu etkiyi büyük bir form berraklığıyla yansıtır.

2. bölüm 2/4'lük ölçüde ve la majör tonda, biraz ağırca (andante un poco Adagio) tempoda çok şiirsel zariflikte ve hülyalı havadadır. Bu sakin ve içtenlikli anlatımdan hafifçe yükselen bir şarkı da, atmosferi pek değiştirmez.

3. bölüm 3/4'lük ölçüde, la bemol majör tonda, zarif ve neşelice (allegretto grazioso) tempoda, Schubert'in sevimli havasını yansıtır gibidir. Brahms'a özgü hafif bir dans karakteri de, özellikle solo çalgının 3/4'lük ezgisine karşı, piyanonun 4/8'lik kontrastı da mutlu şekilde vurgulanır. Tutkulu birinci bölümün ce sakin yapıdaki ikinci ve üçüncü bölümlerin karakterleri, 4. bölümde taze ve enerjik bir müziğe dönüşür.

4/4'lük ölçüde, fa majör tondaki ve canlı (vivace) tempodaki aydınlık final, ortadaki içtenlikli re minör küçük epizoda karşın, Brahms'ın şakacı ve cesur buluşlarıyla neşeli bir şarkı gibi sona ulaşır.

Süre 23'

- Aktüze İ. Müziği Okumak. Pan Yayıncılık. Nisan 2003.
- [http://imslp.org/wiki/Clarinet_Sonata_No.1,_Op.120_No.1_\(Brahms,_Johannes\)](http://imslp.org/wiki/Clarinet_Sonata_No.1,_Op.120_No.1_(Brahms,_Johannes))

Kazım Çapacı